

BLAGA & MISTERIJE

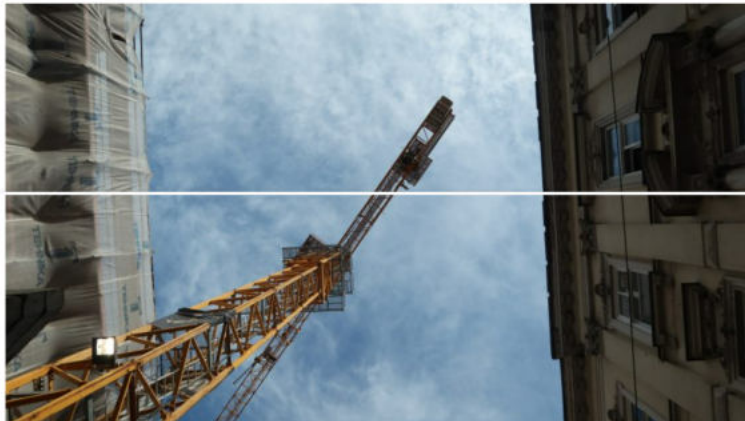
TOP 10 | RITAM VREMENA | DVORCI I NASIJEDE | MITOVI I LEGENDE | ZABORAVLJENA MJESTA | ZLOČIN I KAZNA | ISTRAGE I OTKRICA | SAJMISTE

OBNOVE BAŠTINE

Obnove baštine kroz tri generacije jedne obitelji: od spašavanja oslika do karbonskih mreža

PIŠE: ANA MIČIĆ 30/11/2023, 23:57

Obnova Zagreba, detalj s ulice, FOTO: A.M. / Blaga & misterije

– Kod obnove starih dvoraca i crkava najljepše je kada tijekom radova nešto otkrijemo. Ispod starih slojeva žbuke se ponekad detektira zidni oslik, uz temelje se čak pronađu davno zakopani kosturi, negdje drugdje novčići... Kada se nešto pronađe, pitanje je samo koliko je vrijedno te kako sačuvati pronađeno, o čemu računa vode konzervatori i arheolozi – govori Zlatko Genc.

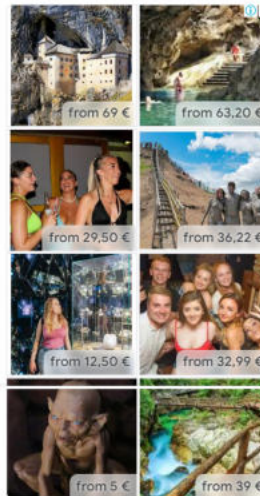
Njegov građevinsko – restauratorski obrt Genc sa 70 godišnjom tradicijom kroz tri generacije adaptira i oslikava stare objekte i građevine diljem Hrvatske.

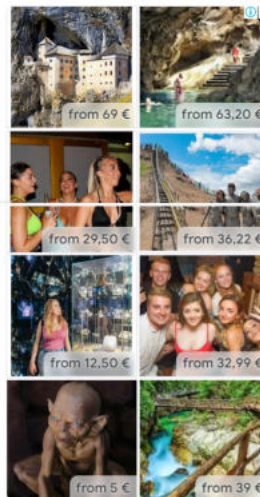
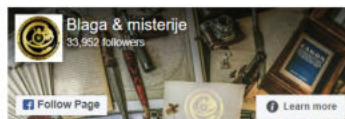
Zlatko Genc (u sredini) tijekom obnove Dvorca umjetnika Oršić - Jakovlje

Tri generacije jedne obitelji u službi obnove baštine

U samom početku, 1957. godine prvi su poslovi stigli od strica župnika. Bivši politički zatvorenik Josip Gencu soboslikarstvo je izučio na robiji u Lepoglavi i kad je pušten, trebao je nešto raditi. Josip je uskoro s braćom Franjom i Mijom krenuo u obnovu zidnih oslika po crkvama.

GET YOUR GUIDE Explore more of the world

GET YOUR GUIDE Explore more of the world

Detalji obnovljene fasade / Dvorac umjetnika Oršić - Jakovlje, FOTO: AM / Blago & misterije

– U vrijeme Jugoslavije bilo je teško jer se trebalo skrivati da se nešto radi po crkvama. Posao je građen polako. Nakon jednog dobro obavljenog došao bi drugi. Tako smo se profilirali kao dobri majstori. Polako smo došli i do dvoraca i utvrda, poput **Velikog Tabora, Trakošćana** ili **Milijane**. Tamo smo sudjelovali u završnim restauratorskim radovima poput slikarskih i soboslikarskih – prisjeća se Zlatko Genc koji je tad renomirani i poznati obrt preuzeo po ocu Franji 1997. godine.

Dodaje kako je svaki posao značio i dodatno izučavanje, usvajanje znanja i suradnju s konzervatorima po čijim se naputcima postupka jer je najčešće riječ o zaštićenim kulturnim dobrima.

Promjena u pristupu obnovi

U međuvremenu, dogodili su se zagrebački, a potom i sisačko-petrinjski potres. Osim katastrofalnih posljedica, imali su i jednu manje vidljivu, no iznimno važnu. Uzrokovali su promjenu načina razmišljanja kod **obnove zaštićenih kulturnih objekata diljem Hrvatske**.

Detalj zidnog oslika u Dvorcu umjetnika Oršić - Jakovlje, FOTO: AM / Blago & misterije

– Obnova baštine prije potresa svodila se na zamjenu trošnih elemenata, stavljanje novog sloja žbuke i rješavanje kapilarne vlage uvođenjem drenažnih sustava. Nakon potresa, prvo su provedene hitne sanacijske mjere čija je svrha bila da se objekt ne sruši. Potom je krenula konstruktivna obnova čiji je cilj takve stare građevine protupotresno ojačati – objašnjava Genc.

Dvorac umjetnika Oršić - Jakovlje za vrijeme konstrukcijske obnove, FOTO: AM / Blago & misterije

Kako najbolje pristupiti postupku konstrukcijske obnove

Konstrukcijska obnova zapravo znači ojačavanje zgrade dodavanjem novih i modernih rješenja na postojeća. Sastoji se od kombinacije građevinskih tehnologija čiji izbor ovisi o statičkom izračunu te sinergiji mišljenja inženjera, projektanta, konzervatora. Tako primjerice mišljenje konzervatora o tome da treba sačuvati neki dio zida zbog vrijednog oslika ili drugih vanjskih elemenata znači da se ojačavanju treba pristupiti drugačije kako bi se starina sačuvala.

Detalji bačvastih svodova / Dvorac umjetnika Ortis-Jakovlje, FOTO: AM / Blago & misterije

– Oslikane bačvaste svodove kojima dosta često treba pristupiti odozgora, odnosno s višeg kata gdje se prvo podigne pod i očisti ispunja. Potom se metodama karbonskih mreža i posebnih mortova konstrukcija opšiva – objašnjava Genč. Dodaje kako su danas karakteristične kolokvijalno nazvane ruže koje su prije stavljanja završnog premaza vidljive na gotovo svim starim objektima koji se danas obnavljaju.

Gornjogradske palače u obnovi / FOTO: AM / Blago & misterije

Moderno ojačavanje zgrada

To znači da se ispod takvog, narodski rečeno, cvijeta nalazi karbonska mreža koja je s pomoću tipli pričvršćena na zid. Dubokim vlaknima, koja zapravo prodiru u stare zidove do dvije trećine debljine zida, ih iznutra ojačavaju. Tako se objekt horizontalno i vertikalno opšiva kako bi mogao izdržati potrese od 6 pa čak i 7 stupnjeva po Richteru – tumači obrtnik.

Obnova gornjogradskih palača, FOTO: AM / Blago & misterije

Ovdje naglašava kako se ta metoda može koristiti kod zidova, stropova ili nekih drugih dijelova konstrukcije. Ipak, kad statički izračun pokaže kako to nije dovoljno, koristi se čelik.

Dvorac umjetnika Oršić – Jakovlje, FOTO: AM / Bloga & misterije

– Jednom smo prilikom obnavljali jednu crkvu u Vrapču u čiji je zvonik na koncu postavljen čelični kostur cijelom dužinom zvonika jer je to bio jedini način da obnovljeni objekt izdrži potrese. Dodaje kako se čelikom često koristi i kod stropova, gdje se procjeni da drvene grede ne mogu izdržati. Tada se između njih umeće čelični kostur koji, u kombinaciji s drugim elementima poput karbonskih mreža i posebnih mortova, učvršćuje cijelu zgradu što počinje od temelja gdje stvarno stanje postaje vidljivo tek nakon iskopa. Tu se koriste različita, projektom propisana, armirano betonska rješenja.

Konstrukcija obnove dvorca Šubički Golubovec, FOTO: AM / Bloga & misterije

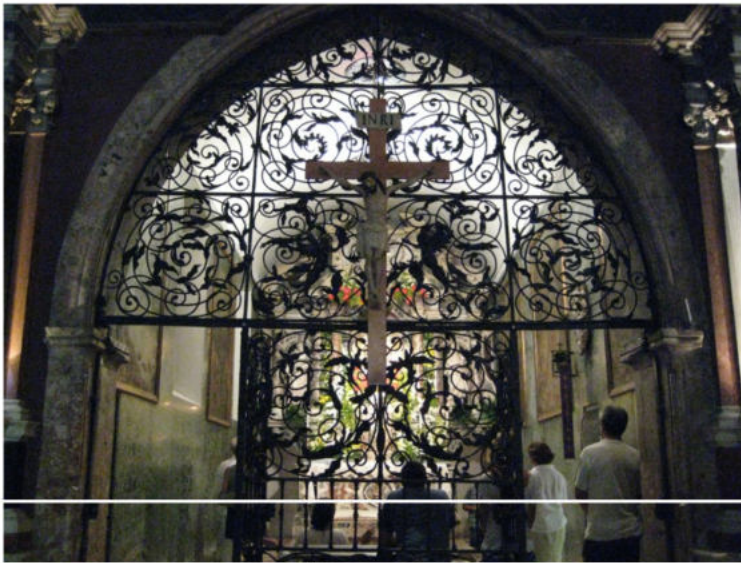
Osим zgrade ponekad je potrebno učvrstiti i tlo

– Ponekad ni to nije dovoljno. Kao, primjerice, kod obnove **Dvorca umjetnika Oršić – Jakovlje** koji je izvorno građen na umjetnom brežuljku od rasute zemlje. Tu je trebalo ne samo ojačati temelje, nego u okolnu zemlju ubrizgati posebnu pjenu koja zbija zemlju. Tako formira dodatni, slikovito rečeno, jastuk koji dodatno stabilizira temelje – razlaže Genc čiji je obrt izveo **konstrukcijsku obnovu Dvorca umjetnika Oršić – Jakovlje**.

Dvorac umjetnika Oršić – Jakovlje / AM / Bloga & misterije

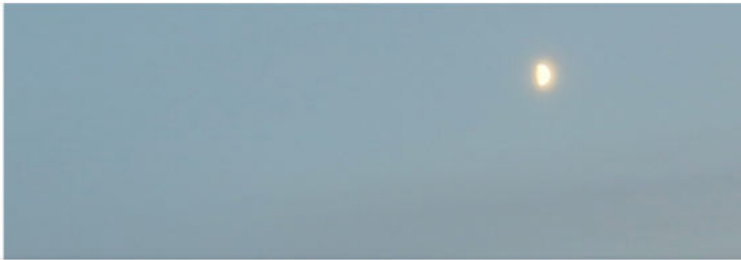
Uz navedeni dvorac, Zlatko se prisjeća kako je u svojih 25 godina dosadašnje karijere obnovio preko 200 objekata, bilo svjetovne bilo sakralne baštine. Pa je tako radio i na obnovi i restauraciji Katedrale sv. Terezije Avilske u Požezi. Crkve Maike Božie Trsatske u Riječi...

Unutrašnjost Crkve Mojke Božje Troskate, FOTO: Creative Commons

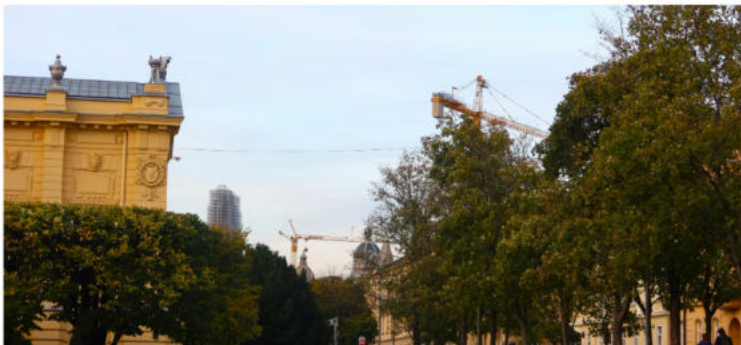
Temeljiti pristup obnovi bez obzira na brojne izazove

Kao i kod brojnih drugih objekata, koji se diljem Hrvatske obnavljaju u više faza, prva i glavna faza - konstruktivna, uglavnom financirana iz Fonda solidarnosti EU, je ili već završena ili pri završetku. To znači da sada takvi objekti stoje konstrukcijski ojačani, ali golih zidova u takozvanom *rough-bau* stanju.

Obnova katedrale u Zagrebu, FOTO: AM / Blago & misterije

Sljedeća je faza cjelovita obnova koja traje diljem zemlje i financira se iz Nacionalnog programa za oporavak i otpornost gdje ljudi poput Zlatka Čenca, konfrontirani s izazovima obnove na često i više gradilišta istodobno, suočeni pritom s kratkim rokovima, nepredvidljivim situacijama te specifičnim uputama i uvjetovanjima projekatnata i restauratora, pronalaze spoj potrebnih majstorskih vještina.

Obnova Dvorca grada. FOTO: AM / Bloga & misterije

Zahvaljujući tome, osiguravaju postojanje naše baštine i za buduće generacije, pa čak i potrese.

Planinska gradina, Dubrovnik. FOTO: AM / Bloga & misterije

Ovaj članak deseti je dio serijala "Obnove baštine" autorice Ane Mičić koji je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Serijal možete pronaći prateći ovu [poveznicu](#).

#IZBOR

VEZANE TEME: OBNOVE BAŠTINE

(NE)OBNOVLJENA BAŠTINA: Kako proširena stvarnost oživljava zaboravljeno nasljeđe

ORLANDO NA APARATIMA: u Dubrovniku traje operacija spašavanja Orlandova stupa

SUSEDGRAD JE SAM: Ovako nestaje posljednji stari grad Medvednice

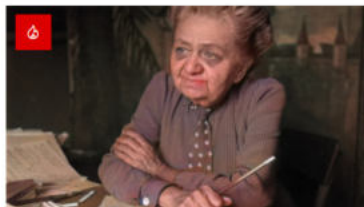

MAŠKOVIĆA HAN NEKAD I SAD: Put do obnove bio je popločen projektima, papirima i sudovima

UPRAVO SE ČITA

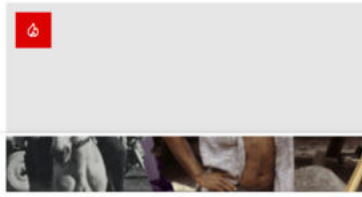
Ubojstvo posljednjih vlasnika Poznanovca, Grete i Nikole Ritter do danas nije riješeno, a njihov dvorac naočigled svih nastavlja propadati

Kako je Marija Jurić Zagorka pisala Gričku vješticu istražujući stvarne slučajeve progona nedužnih žena

Na zemlji svetog Martina i danas stoji templarska crkva sagrađena na točki staroslavenskog svetog trokuta

Bio je to početak potrage za staklenim gradom, kad su Željko Malnar i Borna Bebek krenuli na istok pronaći čarobno mjesto iz drevnih pripovijesti

Potruga za Ivom Senjaninom, opjevanim junakom koji je zbog hrabrosti iz stvarnosti prešao u legendu koju i danas preporučavaju

Nikola Zrinski sultanu je rekao da gradi tor za ovce, a zapravo je sagradio Novi Zrin, utvrdu od koje danas nije ostao ni kamen na kamenu

